Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 508466

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 februari 1998
Kadaster deel/nr	82645/115

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Den Helder	Den Helder	Noord-Holland

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Den Helder	D			6300

*Omschrijving***

Inleiding

STOOMMACHINEGEBOUW, gebouwd in de eerste bouwfase tussen 1813 en 1823, plaatselijk bekend als gebouw 47, ook wel genaamd "het graanpakhuis". Het gebouw is ontworpen door Jan Blanken Jansz. in neo-classicistische bouwtrant. Het gebouw diende oorspronkelijk voor het leveren van de energie, nodig voor het droogpompen van het oude dok (dok I). Het stoommachinegebouw ligt ten westen en in het verlengde van het oude dok. Het gebouw is gesitueerd aan de westzijde van het complex Rijkswerf Willemsoord en vormt samen met het woonhuis voor de officier van politie en de gebouwen met de nrs. 1, 28, 29, 52 en 60 de kerndelen van de westelijke gevelwand van de Rijkswerf. N.B. In 1862 was het stoommachinegebouw overbodig geworden door de bouw van een nieuw stoommachinegebouw bij dok II en werd het pand omgebouwd voor andere functies. Het werd geschikt gemaakt voor ijzermagazijn en de verdiepingen werden ingericht tot graanbergplaatsen voor de marinebakkerij. In 1889 werden ook de benedenlokalen bestemd voor graanberging. Nadien werd het gebouw ook wel het "graanpakhuis" genoemd, ook toen er géén graan meer werd opgeslagen. Tussen 1939 en 1944 kreeg het gebouw vloeren en schotten van gewapend beton (1939). Ook de houten kapconstructie werd vervangen door een constructie van gewapend beton (1942). Een gedeelte van de begane grond werd ingericht als telefooncentrale (1939).

De aanbouwen aan de noord- en zuidzijde vallen niet onder de bescherming.

Omschrijving

Op rechthoekig grondplan opgetrokken pand, bestaande uit drie bouwlagen onder een schilddak.

De gevels waren in oorsprong opgetrokken in rode baksteen boven een risalerende hardstenen plint. De geblokte hoekpilasters en de speklagen waren ook van hardsteen. De rondboogvormige houten draaivensters hadden hardstenen sluitstenen en hardstenen lekdorpels. De toegangen op de begane grond hadden rondbogen van hardstenen blokken. Nadat in de periode 1940-1945 de buitengevels van een frame van gewapend beton waren voorzien, werden de gevels afgewerkt met een laag spuitbeton.

De lange gevels (west en oost) zijn drie traveeën breed en bevatten in oorsprong op de begane grond drie toegangen, op de eerste en tweede verdieping drie rondboogvensters. De vensters namen daarbij per bouwlaag in grootte af. In de dakschilden van de oost- en westzijde bevonden zich in oorsprong drie dakkapellen onder ingestoken zadeldak.

De kopgevels (noord en zuid) zijn ook drie traveeën breed. De oorspronkelijke indeling en detaillering was ongeveer gelijk aan die van de lange gevels. De zijgevels hadden in oorsprong echter waarschijnlijk géén ingangen.

De meeste vensters in lange en kopgevels zijn blind gemaakt.

Waardering

Het pand is van algemeen belang als historisch functioneel hoofdonderdeel van het complex Rijkswerf Willemsoord. Daarnaast is het pand van belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als voorbeeld van een in de eerste helft van de 19de eeuw gebouwd stoommachinegebouw in neo-classicistische bouwtrant. Door zijn bouwhoogte en door de ligging aan de westrand van het Rijkswerfterrein heeft het gebouw, samen met de woning voor de officier van politie en de gebouwen met de nrs. 1, 28, 29, 52 en 60, beeldbepalende waarde voor het aanzien van de werf vanaf de westzijde.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Boerderijen, molens en bedrijven	Nijverheid	Stoommachine
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen	Opslag	Graanschuur (G)

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024